

Buddhisme

- 300-500 mio. buddhister
 - svært at fastslå, hvornår man er rigtig buddhist
- 18-20.000 i DK
- Bliver i Vesten ofte set i positivt lys, mens andre religioner er mistænkelige/farlige
- Ikke altid anset som religion i Vesten, mere en måde at leve på
- Trosbekendelse: "at tage tilflugten til de tre juveler"
 - Jeg tager min tilflugt til Buddah, til Dharma (buddhistisk lære) og til Sangha (samfund, munke og lægfolk)
- FAKTA OM BUDDHISMEN, SIDE 147
- Nagasena var en buddhistisk filosof
- Milinda var konge ca. 150 f.Kr.
- Milindapanha: lange samtaler

Buddhismen spreder sig

- Indisk kong Ashoka (3. årh. f.Kr.) tilsluttede sig buddhismen
- = Buddhismen fik statsstøtte og mulighed for at sprede sig videre
- Statsreligion i Ashokas multietniske imperium
- Første par årh. efter Siddhartas død blev buddhistiske forestillinger overleverede mund til mund
- Koncil 1. årh. f.Kr.: nedskrevet og samlet
- Omkring år 0: brud mellem Theravada ("De Ældstes Lære") og Mahayana ("Det Store Fartøj")
 - Tilhængere af Mahayana kaldte Theravada for Hinayana ("Det Lille Fartøj")
- Theravada fokuserede meget på munke, men Mahayana også på lægfolk

Buddhalegenden

- Myte
- Forklaring på Siddharta Gautamas liv, oplysning og udvikling af vigtige buddhistiske begreber
- Siddharta blev undfanget da hans mor, dronning Maya, i en drøm så en hvid elefant trænge ind i sin mave
- Sandsigerne ved hoffet: enten bliver han en Buddha eller en verdenshersker
- Siddharta voksede op og blev gift med Yasodhara - søn: Rahula (betyder: lænke) - Siddharta blev ved sønnens fødsel lænket til det dennesidige liv
- Siddharta bliver af hans far holdt væk fra verdens elendighed, men en dag tager han ud for at se sig omkring
- Så "De fire syn": En olding, en syg mand, et lig, en asket
- Indså at livet er fuld af lidelse - alt er forgængeligt
- S. forlod sin familie og blev en omvandrende asket
- 6 år: kun levet af ét riskorn om dagen - så forlod han den uproduktive askese
- Valgte en moderat vej: middelvejen
- I en alder af 35 år opnåede han bodhi, oplysning, og blev en Buddha
- Disciple og indstiftede munkeorden: sangha

Benaresprædiken

- Siddharta gik efter sin oplysning ind i en hjortepark i Benares og gav sin første prædiken
 - Derved drejede han lærens hjul, dharma, og begyndte at sprede buddhismen
- Nævner de fire ædle sandheder
 - Livet er lidelse (dukha): forgængelighed
 - Lidelsens årsag: begær og livstørst, jagt på nydelse, tørst efter at være til og have magt => producerer karma og forårsager genfødsel
 - Lidelsens ophør: kan ske ved at gøre sig selv uafhængig af begæret og tilintetgøre livstørsten. Når begæret udslukkes => ophør i produktion af karma, lidelse stopper, oplever nirvana: det evige nu
 - Vejen til lidelsens ophør: den otteledede vej
- Den otteledede vej (middelvejen):
 - Ret anskuelse: følge dharma, Buddhas belæringer
 - Ret beslutning: tilflugten til Buddha, Dharma, Sangha
 - Ret tale: fx ikke lyve, tale nedsættende
 - Ret handlemåde: fx ikke slå ihjel
 - Ret levemåde
 - Ret stræben
 - Ret besindelse/tanke
 - Ret koncentration
- Man skal som buddhist erkende sin uvidenhed og illusionen om et fast og uforanderligt "jeg"
- Ikke et permanent "jeg", men de fem skandhaer: form, følelse, forestillinger, anlæg/drifter, bevidsthed
 - De står i relation til hinanden gennem karmiske handlinger

Det buddhistiske livshjul

- "Bhavachakra"
- De tre rodårsager/sindsgifte: årsagerne til at msk. er fanget i livshjulet: begær, vrede, uvidenhed
- Den lyse og den mørke vej: viser enten mod bedre eller dårligere genfødsel
- De seks genfødselsverdener:
 - Gudeverdenen: bedste sted. Men når man i et stykke tid har levet ubekymret som gud har man opbrugt sin karma og fødes lavere
 - Halvgudeverdenen: lever også i luksus, men også i kamp mod sig selv og guderne. Opbruger også kun karma
 - Menneskeverdenen: fuld af lidelse, men kun her kan man forbedre sin karma
 - Dyreverdenen: i højere grad end msk. underlagt begæret
 - De sultne ånders verden: tynde halse, tykke maver. Når de ser mad eller drikke forsvinder det for dem eller brænder hele vejen ned gennem halsen
 - Helvede: den værste verden. Kan være inddelt i 18 verdener, hver kendetegnet ved konstant lidelse. Guden Yama sidder med et spejl, så man kan se sin egen dårlige karma. Føles som en evighed, men man er der kun indtil man har opbrugt den dårlige karma
- Nogle buddhister vil opfatte verdenerne som sindstilstande
- Den 12-leddede årsagskæde: symboliserer opståen i afhængighed af hinanden
- Livshjulet holdes af Mara: symbol på begær, der frister til at hænge fast i hjulet

Mahayanabuddhismen

- Ved brud med Theravada skrev man en hel del nye skrifter: sutraer med nye

forstillinger

- Bodhisattva: person, der arbejder på at befri andre væsener fra samsara
 - Mere radikalt opfattet end i Theravada
- Buddha-natur: iboende alle; muligheden for at blive en buddha. Alle er potentielt oplyste, man skal bare erkende det
- Bodhisattvaløftet: løfte om at hjælpe andre væsener til oplysning
 - Ved at påtage sig dette viser man prajna (visdom) og karuna (medfølelse)
 - Prajna og karuna skal arbejde sammen
- Sunyata: læren om altings tomhed
- Upaya: effektive midler
 - Relativ forkyndelse af dharmaen
 - Religiøs praksis ligesom meditationen

Vajrayanabuddhismen

- Buddhismen i Tibet
- Kom til Tibet fra Indien i 600-tallet
- 1000-tallet: fast etableret i Tibet
- Kampen for etableringen er blevet mytologiseret
- 1100-1200-tallet: tibetansk buddhisme samlede sig i forsk. klosterordener/skoler
 - Sakyapa, Nyingmapa og Kagyupa (fra 1400-tallet også Gelugpa)
- Magtkampe blev vundet af Gelugpa i 1500- og 1600-tallet fordi de gik i forbund med Mongoliet
- Mongolerne gav Gelugpa-skolens leder titlen Dalai Lama
 - Dalai: hav og lama: guru => Dalai Lama: visdommens hav
- Fra midten af 1600-tallet til 1950 havde Gelugpa magten i Tibet - Kina invaderede så
 - Dalai Lama var øverste leder, teokrati
- 1959: stor opstand
- Dalai Lama flygtede til Indien hvor han leder en tibetansk eksilregering
- Tibet er blevet mere og mere integreret som en autonom region i Kina
- D. Lama trådte i marts 2011 tilbage som politisk leder, men er stadig den åndelige leder for Tibet
- Vajrayana "Diamantvejen" er den udgave af Mahayanabuddhismen, der dyrkes i Tibet
 - Bruger upaya til at opnå oplysning allerede i dette liv
 - Mantraer og ritualer
- Lamaen er den fjerde juvel i trosbekendelsen
- Tulku-systemet: kendt fra 1200-tallet
 - En tulku: en bodhisattva, der bevidst vælger sin genfødsel som reinkarneret lama
 - På den måde sikrer man arvefølge inden for de vigtigste lamainstitutioner, hvor man ellers lever i cølibat
 -